

Sluttrapport museumsprogram Prosjektnr. 332974

Navn på virksomhet	<i>Stiftelsen Tana og Varanger museumssiida</i>
Organisasjonsnummer	<i>894316462</i>
Kontaktperson	<i>Jorunn Jernsletten</i>
Telefonnummer kontaktperson	<i>48144588</i>
E-postadresse kontaktperson	<i>jorunn.jernsletten@dvmv.no</i>
Prosjekttittel	<i>Kofter på tvers av tida</i>

Kort oppsummering av prosjektet

Hovedmålet med prosjektet har vært å studere endringer i bruk av kofte (den samiske folkedrakten) i Nesseby kommune de siste hundre år, og hvordan dette er knyttet til større samfunnsprosesser som fornorsking og samisk vitalisering. Museet forvalter den felles fortida, men former også holdninger til hva som er «typisk», for eksempel for den sjøsamiske kulturen. Varanger samiske museum har samlet og formidler eksempler på mangfoldet innen dekorasjon av kofter i Nesseby området. Gjennom dette prosjektet har vi utvidet både dokumentasjonen og formidlingen av hvordan bruk av kofte aktivt gir rom for å uttrykke identitet, og om man er innenfor eller bevisst på tvers av etablerte normer.

Kort omtale av bakgrunn og problemstillinger

Kofta var frem til andre verdenskrig et hverdagsplagg i Nesseby, men har i dag funksjon som et stasplagg som viser en persons tilhørighet. Kofta gir mulighet for å uttrykke identitet, og endringer i bruk av kofte kan gjenspeile en persons selvforståelse og samfunnets reaksjoner på dette uttrykket. Prosjektet har spesielt fokusert på hvordan samfunnsendringene knyttet til fornorsking og samisk vitalisering oppleves av enkeltpersoner og hvordan disse uttrykkes gjennom bruk eller ikke bruk av kofte. Her har det kommet fram ulike måter å håndtere fornorskingen på et personlig plan, og eksempler på hvordan dette er knyttet til måter å uttrykke samisk identitet i dag.

Kort omtale av gjennomføring og metode, herunder eventuelle avvik

Prosjektet har benyttet mange metodiske grep: temadager med samtale om gjenstander fra magasinet, pop-up-utstilling, bildeutstilling, systematisk gjennomgang av bildearkiv, gjennomgang av både publiserte og upublisert kildemateriale og litteratur, intervju, feltobservasjoner, organisert fotografering. Alt har vært integrert for å få oversikt over eksisterende materiale og frambringe ny kunnskap på en systematisk måte. Spesielt har de personlige samtalene og fortellingene vært førende, både for dybdeforståelsen og i formidlingen rundt prosjektet.

Avvik fra planen var korona-relaterte, og gikk spesielt ut over planlagte temadager med fysiske møter med publikum på museet. Disse måtte i stor grad avlyses. Heldigvis hadde prosjektet vært i full drift 1 år og 3 måneder før pandemien skapte hindringer, og gode materialinnsamlinger var gjennomført i denne perioden. Endringen bestod så i å gjennomføre mer i en digital form. Dette hadde positiv effekt ved at det var tilgjengelig for flere og nådde et stort publikum, men det førte til mye mindre dialog enn ved fysiske møter.

Kort oppsummering av prosjektets resultater og effekter

Normene for hva som er akseptert koftebruk er stadig i endring. Varanger samiske museum har belyst tematikken på en måte som har gitt enkeltpersoner mulighet til å fortelle om sine

erfaringer, noe som er med på å endre oppfatninger av den nære historien. Ved å sette endringer i storsamfunnet og personlige erfaringer inn i en historisk tidslinje har prosjektet vært med på å gi både enkeltpersoner og samfunnsinstitusjoner kunnskap som påvirker hvordan de velger å uttrykke seg. Publisering på norsk, samisk og engelsk gjør dette materialet tilgjengelig for et stort publikum, i en tid da forståelsen av fornorsking og samisk vitalisering er i endring, og påvirker samfunnsdebatten rundt hva det vil si å være same i dag.

Kort om hvordan prosjektet kan videreføres eller ha overføringsverdi til andre

Prosjektet har vist hvordan museet kan være en arena for å ta opp personlige tema på en måte som anerkjenner at enkeltpersoners erfaringer har betydning for den lokale historieforståelsen. Det vil være aktuelt å ha en tilsvarende innfallsvinkel til andre tema. Spesielt har det vært verdifullt når lokalbefolkninga kan samles på museet rundt gjenstander fra dagliglivet, som bringer frem følelser og minner. Museet kan tilby trygge omgivelser for å sette ord på vanskelige tema, som fornorskinga, nettopp fordi de oppleves som samtaler rundt hverdagslige opplevelser, som bruk av klesdrakt, hvor vi som fagpersoner kan sette disse enkelterfaringene i sammenheng med større samfunnsendringer.

Lenker til publikasjoner, veiledere eller annen relevant informasjon knyttet til prosjektet

Presentasjon for fylkets politikere

Prosjektleder ble spurt av Finnmark fylkeskommune om å åpne Fylkestingssamlingen 16.10.2019 med en kort presentasjon av prosjektet. Presentasjonen ble streamet og kan ses på nett:

<https://webtv.ffk.no/no/archive/203>

Kortfilm

Kulturrådets kortfilmprosjekt "Historier" dokumenterte prosjektet og filmet prosjektleder på Varanger Samiske Museum 20.3.2019. Link:

<https://www.facebook.com/watch/?v=866698303732279>

Fagfellevurdert artikkel:

Jorunn Jernsletten. «Man må jo vise hvor man kommer fra! Samisk identitet fortolket gjennom kofter i Nesseby». *Arr Idéhistorisk tidsskrift*, nr. 1-2 2020. tilgjengelig på nettsiden arrvev.no

<https://arrvev.no/nummer/klede>

Re-publisert artikkel: «Man må jo vise hvor man kommer fra! Samisk identitet fortolket gjennom kofter i Nesseby». *Salongen Nettidsskrift for filosofi og idéhistorie*, publisert på nett 30.07.2020.

<https://www.salongen.no/man-ma-jo-vise-hvor-man-kommer-fra/>

Populærvitenskapelig artikkel:

Jorunn Jernsletten. «Et plagg for å vise tilhørighet. Endringer i bruk av kofter fra gjenreisningstidas fornorsking til nåtidens stolthet i Nesseby». *Varanger årbok* 2020.

Digitale presentasjoner:

«Kofter på tvers av tida - skotøy og koftebruk i Nesseby 1920 – 2020». Publisert på Youtube 3.2.21.

<https://youtu.be/pVymfGX3Wjw> - norsk versjon

«Gávttit áiggi čađa – gápmagat ja gáktegeavaheapmi Unjárggas 1920-2020»

<https://youtu.be/ybBE7Gn5aj4> - samisk versjon

«Koftesyersker i Nesseby». Publisert på Youtube 8. mars 2021.

<https://youtu.be/cv8qVthr9tQ> - norsk versjon

«Gáktegoarrut Unjárggas»

<https://youtu.be/hBbeiA74z20> - samisk versjon

Innlegg på digitalt Museumspedagogisk seminar 22.3.2021

Tittel "Fra fysiske temadager til digital formidlingskanal"

På grunn av pandemien ble formidling knyttet til prosjektet "Kofter på tvers av tida" flyttet fra vårt museumslokale til en digital formidlingskanal på Youtube. Hvilke fordeler har det bragt med seg, og hva gikk tapt på veien?

Nettutstilling

"Samiske kofter, fornorsking og vitalisering". Publisert på norsk, nordsamisk og engelsk:

<https://nessebykofter.no/>

Bokutgivelse

Publisert i Várjjat sámi musea Čállosat/Varanger samiske museums skriftserie, desember 2021.

Tittel: "Koftebruk, fornorsking og samisk vitalisering i Nesseby 1920-2020"

Regnskap

Prosjektregnskapet skal settes opp på en slik måte at det kan sammenholdes med innsendt budsjett. Tilskudd fra Kulturrådet og andre offentlige tilskuddsytere, herunder kommunale og fylkeskommunale tilskuddsytere, skal spesifiseres. Det samme gjelder bidrag fra samarbeidspartnere, sponsorinntekter/gaver, egeninnsats og eventuelt annen finansiering.

Avvik på mer enn 10% mellom prosjektregnskap og budsjett i søknaden skal kommenteres.

Finansiering av tiltaket		
Finansieringskilde	Kommentarer	Beløp
Norsk Kulturråd		800 000,-
Egeninnsats		130 000,-
Totalt:		930 000,-

Utgifter	Kommentarer	Beløp
Personalkostnader, lønn overhead Budsjett: 450 000,-	<i>Pga. av Corona-situasjonen ble planlagt vandretstilling omgjort til digital utstilling, med basis i innsamlet materiale og både populærvitenskapelig og fagfelleverdert artikkel. Prosjektlederen brukt mer tid på faglig fordypning og lønnsposten i regnskapet er derfor høyere enn i budsjettet. Her inngår også lønn til programmerer og grafisk designer av nettutstilling, samt annet personale som har bistått ved arrangementer og administrering av prosjektet. Midlene ble omdisponert fra budsjettet avslutningsseminar, som ikke lot seg gjennomføre pga. smittesituasjonen.</i>	746.762,37
<i>Kjøp av varer og tjenester (fotograf, catering etc.) Budsjett 150 000,-</i>	<i>Denne er lavere enn budsjettet av overnevnte årsaker. Inkluderer leie av fotograf, oversettelse, trykk og oppsett av bok m.m.</i>	78.790,00
<i>Andre utgifter Budsjett 350 000,-</i>	<i>Reiser, div deltagelse på konferanser etc., ble sterkt redusert pga. pandemien. Denne posten er derfor betydelig lavere enn budsjettet, men merk at utgifter til publikasjon og nettutstilling er fordelt på de to øverste postene.</i>	75.049,81
Totalt:		900.602,18

Generell kommentar til regnskapet: På grunn av tilpasninger grunnet pandemien ble prosjektpostene endret noe. Ved prosjektslutt gjensto det 29.397,82 av de budsjetterte midlene. Se vedlagte revisjonsrapport. Vi ber om å få beholde det overskytende beløpet.

Revisjon

Ved tilskudd over kr 400 000 skal prosjektrengskapet kontrolleres av statsautorisert eller registrert revisor, eventuelt av kommunerevisjon eller annet offentlig revisjonsorgan. I tillegg til ordinær revisorgjennomgang skal det særlig bekreftes at regnskapsført tilskudd samsvarer med tilskudd i henhold til tilskuddsbrevet og at andre offentlige tilskudd er spesifisert i regnskapet.

Revisor skal være kjent med vilkårene som framgår av tilskuddsbrevet. Revisoruttalelse skal vedlegges sluttrapporten.